

	<p>Tárgyak: Tegez merevítő csontlemez a vedélen vésett motívummal.</p> <p>Intézmény: Viski Károly Múzeum Kalocsa Szent István király út 25. 6300 Kalocsa +36-78/462-351 info@viskikarolymuzeum.hu</p> <p>Gyűjtemények: Régészeti gyűjtemény</p> <p>Leltári szám: VKM_R_2000.1.2.</p>
--	--

Leírás

A Homokmégy közigazgatási területéhez tartozó Halom nem ismeretlen a régészeti kutatás számára. Az 1930-as években egy avar temetőt tártak itt fel, amelynek anyagát Garam Éva közölte. Ettől a lelőhelytől keletre, kb. 350 méter távolságban, a 106-os magaslatként jelzett domb délkeleti lejtőjén 1951-ben homokbányát nyitottak, ahol nem sokkal a munkálatok megkezdése után rábukkantak az első honfoglalás kori sírra. 1952 januárjában folytatták a homok kitermelését, ekkor került elő a 2. sír, melyet már Laszczik Ernő, megbízott múzeumigazgató saját maga bontott ki és az előkerült csontvázat beszállította a kalocsai múzeumba. A leleteket jelentették a Múzeumok Országos Központjának. Az év hátralévő részében hárman is Cs. Sós Ágnes, Komáromy József és Mérey-Kádár Ervin végeztek itt leletmentést. Munkájuk során további 6 sír került elő.

A 7. számú, egykor viszonylag gazdagon eltemetett férfi sírjából előkerült leletek közül mára csak két tárgy maradt meg, a harcos öve és tegeze. A tegez eredetileg bőrből, esetleg fakéregből készülhetett, alját és fedelét vaspántokkal erősítették meg, száját csontlemezekkel keretezték. A tegeből mára csak a szájrész fedél- és oldallemezei maradtak meg. A halomi tegez mára sajnos töredékessé vált csontkeretén vésett díszítés és rovásfelirat található, mely egyedülálló a Kárpát-medencében. Az enyhén ívelt fedéllemez közepére levélcokros mintát véstek. Az eredetileg minden bizonnyal négyzet alakot formázó indakeret sarkaiból, illetve oldalainak karéjosan ívelt közepéből egy-egy levél nő ki, melynek erezte is megfigyelhető. A bal oldali, erősen hiányos oldallemezen nincsenek díszítésnyomok, a jobb oldali, kevésbé hiányos lemez középső harmadában helyezkedik el a bekarcolt rovásfelirat. A lemez töredezett alján, egy vékony vonallal kiemelt, palmetta bekunkorodó vége maradt meg. A feliratot több nyelvészettel foglalkozó kutató is megvizsgálta. Véleményük jórészt eltér egymástól, azonban abban szinte valamennyien megegyeznek, hogy a feliratot valószínűleg a tegez tulajdonosa karcolta a lemezre, s hogy azt az ótörök nyelven íródott szövegek közé kell sorolni. Vékony Gábor 11 jelet különített el, s megállapította, hogy a szöveg teljes, olvasható. A felirat, véleménye szerint mágikus tartalommal bír, amelynek célja, hogy a fegyver hatásosan működjön, s magyarul annyit jelent, hogy: „Tíznyilas tegezzel győzz”. Hozzáteszi még azt is, hogy a tíz itt nem egyszerű számjegyként szerepel, hanem a sok vagy

a soknál is több jelentéssel bír, hiszen a számtalan nyílvevesszővel a tegez gazdája bárkit képes lehet legyőzni.

Dmitrij Vasil'ev Vékony Gáborral szemben 12 írásjelet és két elválasztó jelet különített el. Ennek ellenére nem tartja a szöveget teljes egészében lefordíthatónak. Ugyanakkor véleménye szerint elképzelhető, hogy a szöveg egy részét esetleg a „Kagánomnak” értelmezéssel lehetne lefordítani. Elképzelése szerint a tegez tulajdonosa valamelyik kazár törzshöz tartozhatott és feltehetőleg zsoldosként szolgált a magyar törzsszövetségben, s ennek fejedelmét tekintette kagánjának. Vasil'ev nem tartja kizártnak, hogy esetleg a Kárpát-medencébe a magyarokkal együtt érkező kabarokkal hozható kapcsolatba a halomi temetőből előkerült felirat.

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Csont

Méretetek:

H: 8,5 cm Sz: 3 cm

Események

Készítés	mikor	500-800
	ki	
	hol	
Feltárás	mikor	1952
	ki	
	hol	Halom
Feltárás	mikor	1952
	ki	
	hol	Homokmégy
[Földrajzi vonatkozás]	mikor	
	ki	
	hol	Homokmégy

Kulcsszavak

- Kalocsai Települési Értéktár
- Tegez
- rovás
- rovásírás
- régészet